

Is staatssteun ongeoorloofd?

Van staatssteun is sprake bij het verstrekken van directe overheidssubsidies aan ondernemingen. De regels voor staatssteun staan in het EG-verdrag. Deze regels zien erop toe dat deze verstrekking van overheidsmiddelen de concurrentie niet vervalst. Staatssteun kan ongeoorloofd zijn in een aantal gevallen. Het gevolg van ongeoorloofde staatssteun is dat als een partij ongeoorloofde staatssteun ontvangt, de ontvangende partij dit later moet terugbetalen.

Auteur: Anja van den Borne

Ook bij de realisatie van sportcomplexen kunnen marktpartijen in aanraking komen met ongeoorloofde staatssteun. Of er sprake is van (ongeoorloofde) staatssteun kan het beste worden geïllustreerd aan de hand van het volgende voorbeeld.

Realisatie sportcomplex: staatssteun?

Een gemeente sluit een samenwerkingsovereenkomst met een ontwikkelaar en een sportvereniging. Gemeente, ontwikkelaar en sportvereniging spreken af dat partijen gezamenlijk een sportcomplex zullen realiseren. Onderdeel van het sportcomplex zullen zijn een sportkantine, enkele tennisbanen, een speeltuin en een kinderdagverblijf.

Voor de gemeente was het moeilijk om geschikte samenwerkingspartners te vinden. De ontwikkelaar en sportvereniging hebben om die reden voor een lage prijs ver onder de marktwaarde de grond voor het te bouwen sportcomplex van

de gemeente kunnen kopen. Tevens heeft de gemeente aan de sportvereniging subsidie verstrekt ten behoeve van de realisatie de tennisbanen, de tribune en het omliggende terrein. Is er in dit geval sprake van ongeoorloofde staatssteun? Deze vraag dient te worden beantwoord aan de hand van een vijftal vragen.

Volgens artikel 87 lid 1 van het EG-Verdrag worden staatssteunmaatregelen die de mededinging vervalsen als onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt beschouwd. Er is sprake van ongeoorloofde staatssteun indien voldaan is aan vijf voorwaarden.

- (1) De staatssteunmaatregel is met overheidsmiddelen bekostigd,
- (2) de steunmaatregel biedt een voordeel,
- (3) het voordeel komt ten goede aan een of meer specifieke ondernemingen,
- (4) de steunmaatregel vervalst de mededinging of dreigt deze te vervalsen en
- (5) de steunmaatregel heeft invloed op de tussentijdse handel.

Staatssteun kan ongeoorloofd zijn en dan moet de ontvangende partij terugbetalen

Er zijn enkele uitzonderingen op het staatssteunverbod, bijvoorbeeld werkgelegenheidssteun, steun aan kleine en middelgrote ondernemingen, opleidingssteun en 'de minimis'-steun. De minimis-steun houdt in dat steunmaatregelen tot een bedrag ad € 200.000,- over een periode van drie jaar zijn vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting. Om te kunnen voldoen aan de uitzonderingen gelden allerlei voorwaarden. Er kan niet zonder meer vanuit worden gegaan dat bovengenoemde uitzonderingen dus geoorloofd zijn. Deze uitzonderingsgevallen zullen in dit artikel niet worden besproken.

Terug naar de casus. De lage prijs die de ontwikkelaar en sportvereniging hebben betaald voor de grond, kan op het eerste gezicht worden

Grond voor een lage prijs kopen kan inhouden dat er niet marktconform is gehandeld

gekwalficeerd als ongeoorloofde staatssteun. De gemeente heeft immers niet marktconform gehandeld: de ontwikkelaar en de sportvereniging hebben immers minder betaald voor de grond dan normaal gezien zou worden betaald. Bij de grondtransacties is het bovendien van belang om op voorhand de mogelijke risico's van ongeoorloofde staatssteun uit te sluiten door een onafhankelijke taxateur of de gronden aan de hand van biedingen te verkopen. Door dit na te laten kan de gemeente, indien daarom zou worden gevraagd, niet aantonen dat zij marktconform heeft gehandeld.

Bij de verstrekking van geoorloofde staatssteun moet de overheid aantoonbaar een voordeel uit de steun kunnen behalen

Voor wat betreft de subsidie kan nog worden opgemerkt dat deze per definitie betrekking hebben op een niet-marktconforme transactie tussen overheid en subsidie-ontvanger. De subsidie-ontvanger, in dit geval de sportvereniging, krijgt van de gemeente immers financiële middelen om activiteiten te ontplooiën. De gemeente krijgt daar echter niets voor terug. Het hangt van de omstandigheden van het geval af of de subsidie kan worden aangemerkt als ongeoorloofde staatssteun. Subsidies zullen in de meeste gevallen niet worden gezien als ongeoorloofde staatssteun. Deze steun kan namelijk vallen onder de door de Europese Commissie geformuleerde vrijstelling. Bovendien gaat het vaak om relatief geringe bedragen en ontstaat er daardoor geen ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer in de Europese Gemeenschap. Daarnaast kan vaak ieder bedrijf of iedere particulier een beroep doen op een bepaalde subsidie en is er geen sprake van bevoordeling van een partij. Wel is er een risico dat subsidie ook is aan te merken als ongeoorloofde staatssteun. Gelet op het voorgaande hangt het dus van de omstandigheden van het geval af of de subsidie aan de

sportvereniging is aan te merken als verboden staatssteun.

Tot slot

Voor private partijen, zoals ontwikkelaars en sportverenigingen, is het raadzaam om voorafgaand aan de steunverlening te beoordelen of de voorgenomen steunmaatregel in het licht van de staatssteunregels geoorloofd is. Hiermee kan worden voorkomen dat men achteraf wordt geconfronteerd met de verplichting om de steunmaatregel terug te draaien. Indien dat het geval is, zullen de verstrekte financiële middelen worden terug gevorderd van de betrokken partij.

Samenvatting: Voorbeelden van staatssteun, waarbij er sprake is van een 'voordeel': verstrekte garanties, premies, kredietfaciliteiten of middelen tegen niet-marktconforme voorwaarden; verlichting van financiële lasten voor specifieke bedrijven; door de gemeente uitgevoerde werkzaamheden zoals het realiseren van infrastructurele projecten, waarvan het directe openbare belang discutabel is en die een voordeel opleveren voor een bepaalde onderneming. Het kan ook gaan om verkoop van grond of gebouwen voor lagere prijzen dan de marktprijs.

mr. Anja van den Borne is als advocaat verbonden aan Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Eindhoven. Mocht u een vraag hebben over een juridisch onderwerp dat kan worden behandeld in een volgend nummer van Fieldmanager, dan kunt u haar bereiken per e-mail anja.van.den.borne@hollandlaw.nl of per telefoon: 088-4070074.